22 Νοεμβρίου 2018

Η ηθική του... τιμονιού

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Δεν είναι η πρώτη φορά που τίθεται το ζήτημα, ούτε η πρώτη φορά που καταπιάνεται μαζί του το BHMA-Science. Είναι όμως η πρώτη φορά που περισσότερα από δύο εκατομμύρια άτομα απαντούν σε ένα άκρως σοβαρό ηθικό θέμα που κατά βάση ούτε καν τα αφορά! Σας μπερδέψαμε ε; Λογικό, αφού πρόκειται για ζήτημα από μόνο του μπερδεμένο σαν κουβάρι καθώς έχει να κάνει με την ηθική πίσω από το τιμόνι, ή για την ακρίβεια την ηθική του... ίδιου του τιμονιού, καθώς συνδέεται με τις αποφάσεις που θα λαμβάνουν στον δρόμο τα αυτόνομα οχήματα στο όχι και τόσο μακρινό μέλλον.

Το κύριο δίλημμα τίθεται ως εξής και τιτλοφορείται «Το πρόβλημα του τρόλεϊ». Εχουμε λοιπόν το ακόλουθο σενάριο: επίκειται ένα ατύχημα στο οποίο εμπλέκεται ένα αυτόνομο όχημα που πρέπει να επιλέξει μία από τις δύο (θανατηφόρες) οδούς που θα διαβάσετε: είτε θα προχωρήσει σε μετωπική σύγκρουση με αποτέλεσμα να χαθούν σχετικώς λίγες ζωές (εκείνες των επιβαινόντων του ίδιου του οχήματος καθώς και εκείνου με το οποίο συγκρούεται ή ακόμη και κάποιων πεζών που περνούν τη συγκεκριμένη στιγμή τον δρόμο παράνομα) είτε θα στρίψει το τιμόνι και θα οδηγηθεί προς την άκρη του δρόμου όπου θα κόψει το νήμα της ζωής πολύ περισσότερων αθώων ατόμων – ή και ζώων – που στέκονται εκεί. Τι πρέπει να γίνει;

Ερευνητές του MIT πραγματοποίησαν την πρώτη τόσο μεγάλη δημοσκόπηση σε

ανθρώπους από περισσότερες από 200 χώρες, η οποία δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση «Nature», ώστε να δουν ποια απάντηση θα έδινε η (ανθρώπινη) πλειονότητα σε ένα πρόβλημα που θα κληθούν να λύσουν οι μηχανές. Τρεις ήταν οι κύριοι άξονες των απαντήσεων: κατά πρώτον, οι περισσότεροι θα προτιμούσαν να σωθούν ζωές ανθρώπων σε σχέση με ζωές ζώων, κατά δεύτερον θα επέλεγαν να σωθούν πολλές ζωές αντί για λίγες, κατά τρίτον θα θεωρούσαν ηθικότερο να διατηρηθούν οι ζωές των πιο νέων αντί των μεγαλύτερων σε ηλικία.

Λογικές απαντήσεις, θα σκεφτόταν κάποιος. Λογικές, αλλά όχι για όλους, όπως προέκυψε από τη δημοσκόπηση – και εδώ τίθεται ένα μεγάλο νέο ζήτημα, το ζήτημα των διαφορετικών οπτικών της ηθικής. Διότι στις περισσότερες ανατολικές χώρες, συμπεριλαμβανομένων πολλών στην Ασία, για τους ερωτωμένους δεν ήταν προφανές ότι αξίζει περισσότερο να σωθεί η ζωή ενός νέου σε σύγκριση με εκείνη ενός ηλικιωμένου (προφανώς κατά τους επιστήμονες, αυτό συμβαίνει λόγω διαφορετικής κουλτούρας στις συγκεκριμένες χώρες). Την ίδια στιγμή για τους κατοίκους των νότιων χωρών που συμμετείχαν στη δημοσκόπηση, το να σωθεί ένας νέος σε σχέση με έναν ηλικιωμένο ήταν περισσότερο από προφανές (πιο προφανές από τους κατοίκους όλων των υπόλοιπων χωρών).

Ολα αυτά έρχονται να δείξουν πόσο σύνθετα είναι τα ηθικά προβλήματα που θα κληθούμε να λύσουμε στα χρόνια που έρχονται καθώς οι μηχανές θα λαμβάνουν ολοένα και πιο κεντρικό ρόλο στην καθημερινότητά μας, ρόλο αρχηγικό, ρόλο κάποιες φορές (κυριολεκτικώς) ζωής ή θανάτου. Τι είναι το σωστό να γίνει – και το σωστό για ποιον; Είναι δυνατόν η ηθική που θα «διδάξουμε» στα μηχανήματα όπως τα αυτόνομα οχήματα να αλλάζει με βάση τη γεωγραφία και την κουλτούρα της κάθε περιοχής;
Απαντήσεις προφανώς δεν είναι δυνατόν να δοθούν αυτή τη στιγμή, και μάλιστα για τόσο «λεπτά» ζητήματα, ωστόσο κατά τους επιστήμονες του MIT είναι άκρως σημαντικό και μόνο το γεγονός ότι τα «λεπτά» αυτά ζητήματα θίγονται, αποτυπώνονται μέσα από μελέτη σε τόσο μεγάλο δείγμα ανθρώπων και μετατρέπονται έτσι σε τροφή όχι μόνο για σκέψη αλλά κυρίως για διαβούλευση, για ζύμωση σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές του πλανήτη. Διότι πρέπει όλοι να σκεφτούμε πολύ σοβαρά ποιος (ή στην περίπτωσή μας τι) θα μπορεί να ορίζει το «τιμόνι» της ζωής μας αλλά και της ζωής των άλλων.
Δεν είναι η πρώτη φορά λοιπόν που τίθεται αυτό το ζήτημα, αλλά σίγουρα δεν θα είναι ούτε η τελευταία…

Πηγή: **tovima.gr**